

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

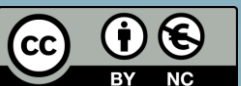
Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Eispéireas Foghlama Gairmiúla 2:

Bláthú Teanga í a Léamh

Spléachadh ar dhea-chleachtas in ionramháil na dtéacsanna litríochta i ranganna na hArdteistiméireachta

Ábhar Dualgais do Scrúdú Gaeilge na hArdteistiméireachta, 2027 agus ina dhiaidh sin

Achoimre ar EFG a hAon: 'Bláthú Teanga í a Léamh'

I gCuid 1 na Sraithe Gréasáin seo, rinneadh fiosrú ar:

- bhealach le litríocht a úsáid mar acmhainn teanga i bhforbairt scileanna teanga
- dhea-chleachtais in ionramháil na dtéacsanna litríochta i ranganna na hArdteistiméireachta le béim ar an gcur chuige comhtháite.

Intinní Foghlama

Beimid ag cur lenár dtuiscint ar:

- an litríocht mar acmhainn i bhforbairt na scileanna teanga
- shamplaí féideartha ag na feidhmeanna teanga ar féidir a fhorbairt trí ábhar dualgais litríochta do Scrúdú Gaeilge na hArdteistiméireachta in 2027 agus ina dhiaidh sin
- na deiseanna foghlama féideartha a bhaineann le ‘Dínit an Bhróin’ agus ‘Eoinín na nÉan’.

Deilbhíní in Úsáid sa Chur i Láthair seo

Ábhar an Padlet

Obair Ghrúpa

Deis Mhachnaimh

Taifead

Áis Chomhrá

Acmhainn don EFG seo

Padlet

Oide • 1d

An Litríocht mar Áis Theagaisc agus Foghlama

Dea-chleachtáil in ionramháil na dtéacsanna litríochta (ÁbharDualgais do Scrúdú Gaeilge na hArdteistiméireachta 2027) i ranganna na sraithe sinsearaí le Sinéad Lewis, Meánscoil na Toirbhirte, Durlas Eile, Co. Thiobraid Árann.*

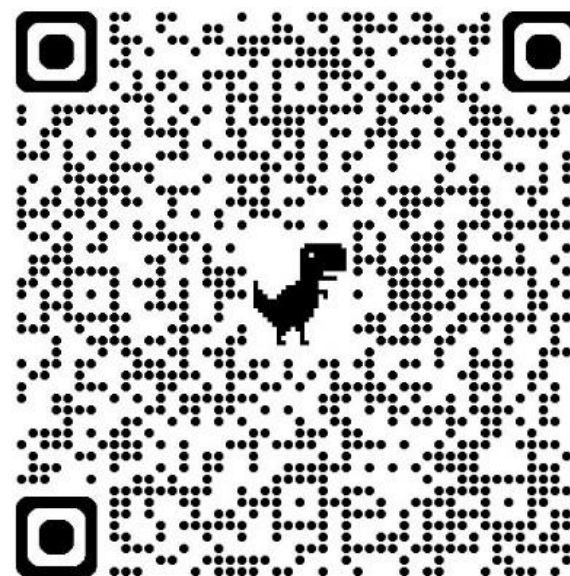
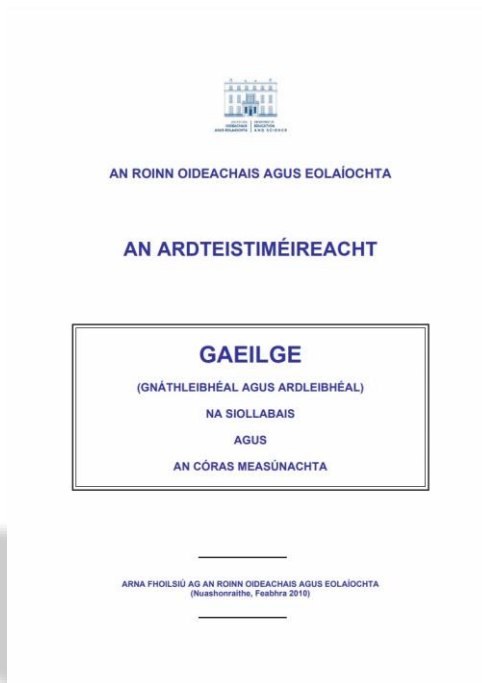
- 1. Cáipéisí Oifigiúla**
 - Oide 1d: TREOIRLÍNTE MAR THACA LE MÚINEADH AN CHÚRSA LEASAITHE LITRÍOCHTA. PDF. SCSEC16 Gaeilge guidelines.
- 2. Acmhainní**
 - Oide 25d: Mata Gramadaí. PDF.
 - Oide 24d: Ealaín Sráide an Daingin.
- 3. 'Dínit an Bhróin' le Máirtín Ó Direáin**
 - Oide 25d: YouTube video of the book review.
- 4. Eoinín na nÉan**
 - Oide 25d: Scéal 2 - Eoinín na nÉan | Player | TG4 | Irish Television Channel, Súil Eile.

[Padlet don EFG](#)

Siollabas na hArdteistiméireachta, 2010

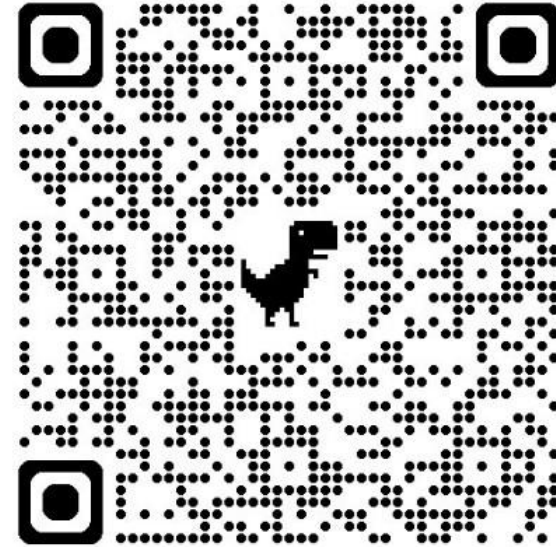

<https://tinyurl.com/yavek5yw>

Ábhar Dualgais do Scrúdú Gaeilge na hArdteistiméireachta i mí an Mheithimh, 2027 agus ina dhiaidh sin

Oide

<https://tinyurl.com/5akjskux>

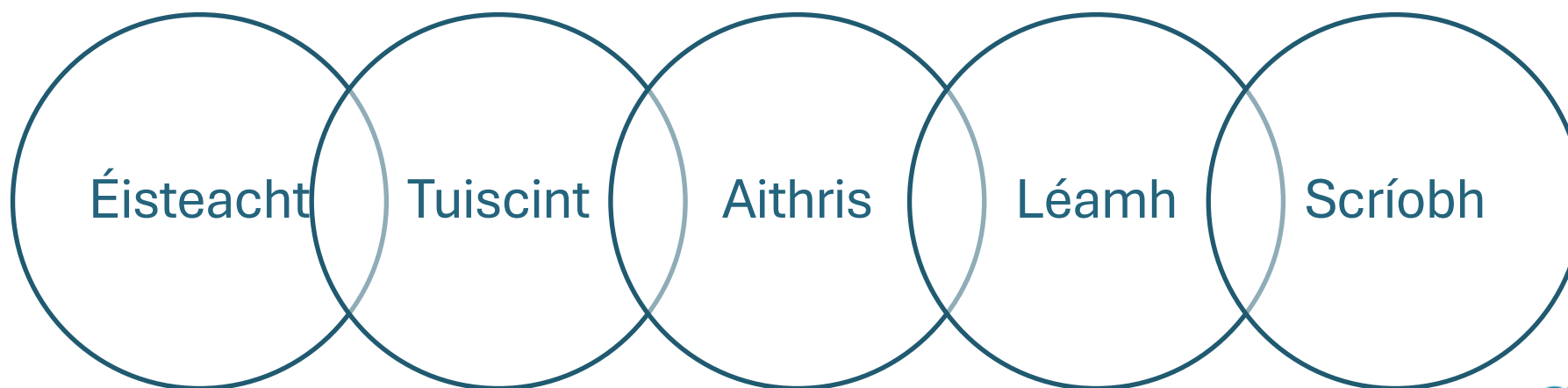
Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

An Cur Chuige Comhtháite

Cad iad na féidearthachtaí atá ag baint le téacsanna chun na scileanna cumarsáide a nascadh le Siollabas na hArdteistiméireachta?

Na Téacsanna

‘Dínit an Bhróin’
le Máirtín Ó Direáin

‘Eoinín na nÉan’
le ROSG Films 2013

Gníomhaíochtaí sna Seomraí Scartha

‘Dínit an Bhróin’

Cad iad na teicnící fileata atá sa dán seo?

Ar thaitin an dán seo leat?

Cén chaoi a ndeachaidh an dán seo i bhfeidhm ort?

‘Eoinín na nÉan’

Téamaí

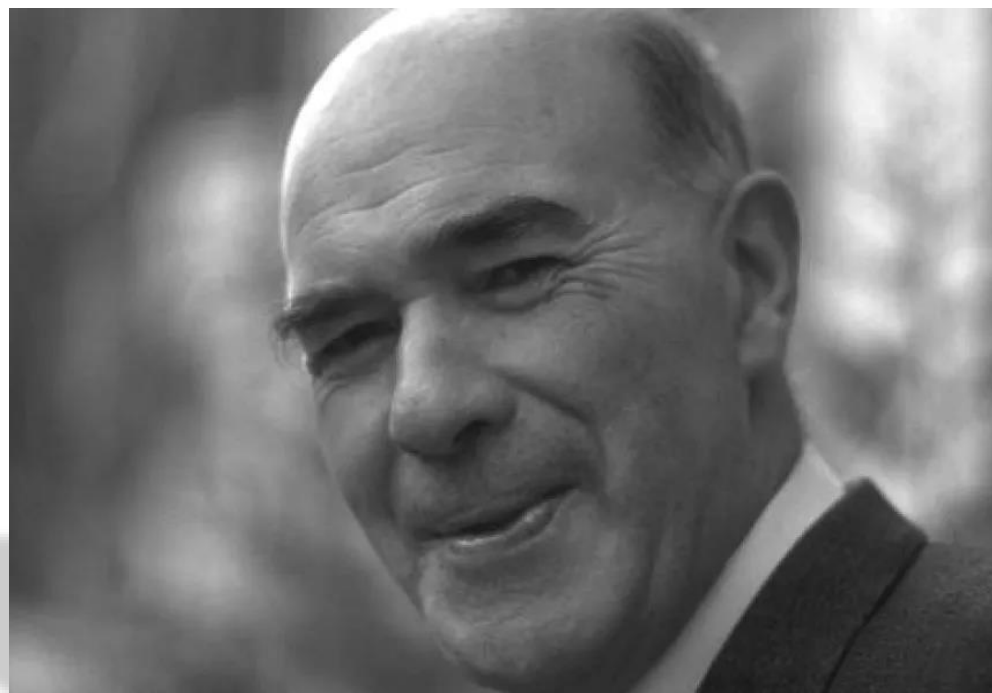
Mothúcháin

Teicnící scannánaíochta

Cad a tharla ina dhiaidh?

1: 'Dínit an Bhróin' le Máirtín Ó Direáin

Ábhar Machnaimh

Conas a chruthaíonn an file **atmaisféar chun a chuid smaointe a chur in iúl** agus tú ag éisteacht le taifead an dáin 'Dínit an Bhróin' á aithris ag Máirtín Ó Direáin?

'Dínit an Bhróin' Línte 1-8

Nochtaíodh domsa tráth

Dínit mhór an bhróin,

Ar fheiceáil dom beirt bhan

Ag siúl amach ó shlua

I bhfeisteas caointe dubh

Gan focal astu beirt:

D'imigh an dínit leo

Ón slua callánach mór.

'Dínit an Bhróin'

Feidhm Teanga: Ag Leasú na Cumarsáide

- Easpa tuisceana a chur in iúl
- Comhrá a choimeád sa tsiúl
- Ag iarraidh ar dhuine rud a athrá
- Ag iarraidh ar dhuine rud a shoiléiriú nó a mhíniú
- Ag iarraidh ar dhuine focal a litriú

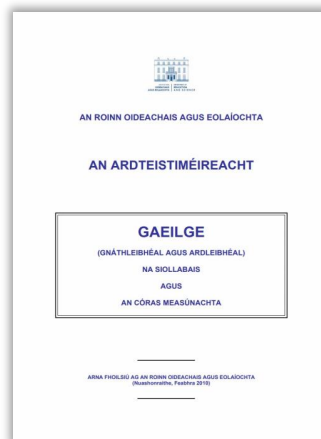

Lch. 42

Déan Comparáid Idir ...

Saol an Oileáin

Lch. 43

Saol na Cathrach

Cad iad na tréithe comónta agus difriúla idir an dá chomhthéacs?

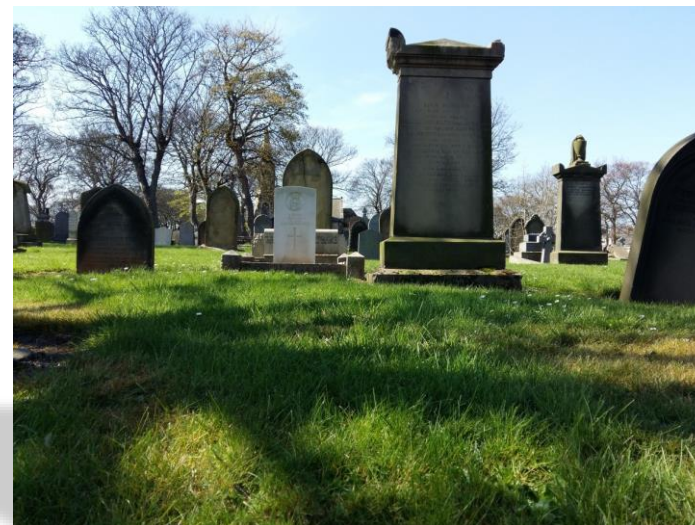

Feasacht Teanga agus Chultúrtha

Cad é an stór focal a bhaineann leis an dán?

Cad iad nósanna an chaointe?

Cruinneas na Gaeilge

Faigh samplaí:

- de bhriathar san aimsir chaite
- de réamhfhocal simplí
- d'ainm briathartha
- d'aidiacht
- de dhath
- d'uimhir phearsanta
- d'fhorainm réamhfhoclach
- den tuiséal ginideach

Cruachás na gCarachtar

‘...beirt bhan

*ag siúl amach ó shlua
i bhfeisteas caointe dubh
gan focal astu beirt’*

Cén fáth a bhfuil
siad ina dtost?

Teannas

Faoi Bhrón

Coimhlint

Eile?

Ábhair le Plé

Ar thaitin an dán seo leat?

Cad iad na teicnící fileata atá sa dán seo?

Cén chaoi a ndeachaigh an dán i bhfeidhm ort?

Cad iad na Teicnící Fileata sa Dán?

Íomhánna

Meafair

Mothúcháin

Suíomh

Friotal

Atmaisféar

Uaim

Codarsnacht

Meadaracht an dáin

Téama an dáin

Thaitin/níor thaitin
an dán liom mar...

Chuaigh an dán
i bhfeidhm orm sa tslí...

Buntáistí do Thaifead ar an Dán

Cleachtadh ar an bhfoghraíocht

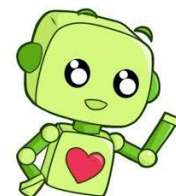
Áis fhoghlama agus theagaisc

Aiseolas an mhúinteora

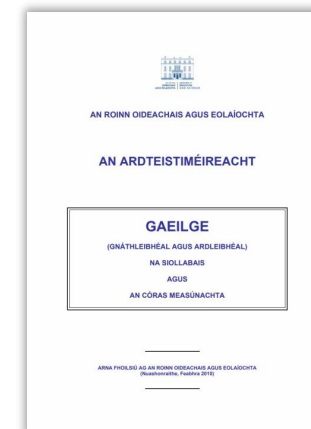

Microsoft Teams

Eile?

Vocaroo

Lch. 39

2: Gearrscannán: ‘Eoinín na nÉan’

Eoinín na nÉan TG4

Eoinín na nÉan
CNCM

Smaoinigh ar chruachás Eoinín sa tsraitheog seo.

Cruachás na gCarachtar

‘Fútsa atá sé anois, imeacht tríd an doras sin nó fanacht san áit ina bhfuil tú.’

Bóthar a aimhleasa?

Comhairle dea-mhná a thógáil?

An cinneadh ceart a dhéanamh?

Feidhm Teanga: Ag cur mothúcháin in iúl

Taitneamh, pléisiúr, sásamh a chur in iúl

Míthaitneamh agus míshástacht a chur in iúl

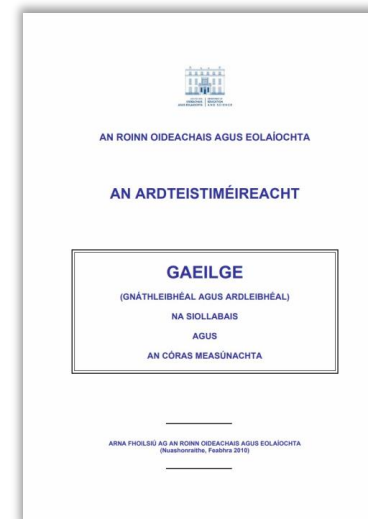
Fearg, díomá, aiféala a nochtadh

Imní a chur in iúl

Cathú, brón a chur in iúl

Grá, fuath, déistin a chur in iúl srl.

Cad iad na mothúcháin atá le feiceáil sa sraitheog?

Lch. 42

Comhrá a Spreagadh

Tá deiseanna sa téacs seo comhrá a spreagadh:

idir Eoinín agus a mháthair

idir Eoinín agus Sadie (a chailín)

idir Eoinín agus Otto (an mangaire drugaí)

idir Sadie agus Hugo (cara le hEoinín)

Eile?

Tréithe na gCarachtar

Dílseacht

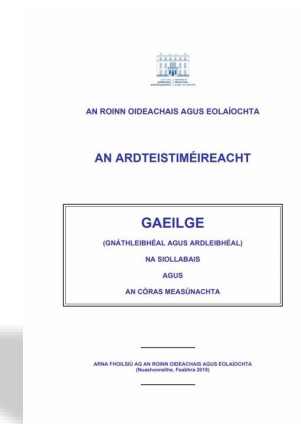
Crógacht

Mímhacántacht

Muinín

Eile?

Cad iad tréithe na gcarachtar?

Lch. 43

Féidearthachtaí Foghlama a phlé

Cad iad na téamaí atá le haithint sa tsraitheog?

Cad iad na mothúcháin is treise?

Cad iad na teicnící scannánaíochta atá sa tsraitheog?

Cad a tharla ina dhiaidh sin sa ghearrscannán, i do thuairim?

Freagraí Féideartha

Téamaí

Grá
Crógacht
Cruachás
Dúshláin

Teicnící Scannánaíochta

Seatanna
Ceol
Fuaim
Íomhánna

Mothúcháin

Frustrachas
Fearg
Anbhá
Grá

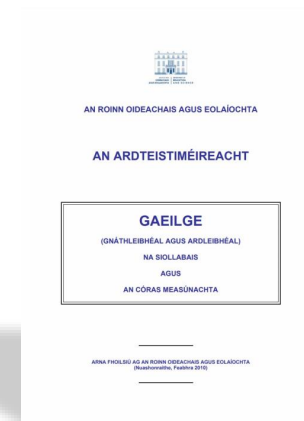
An Chéad Chéim eile

Todhchaí
Saoirse
Bóthar a
aimhleasa
Cinneadh
Rogha

Deiseanna Ceapadóireachta

- Fadhbanna an duine óig
- Fadhb na ndrugaí in Éirinn
- Tábhacht na healaíne i saol an duine óig
- Caithimh aimsire
- An saol tar éis na hArdteiste
- Folláine
- Eile

Lch. 43

Lgh: 28-30

Gníomhaíochtaí Féideartha Foghlama

Tá bunús gníomhaíochta sa téacs

tráchtair teilifíse ag cur síos ar an scéal

iriseoir ag fiosrú an scéil

agallamh le carachtar/finné

an nasc leis an bhfíorshaol agus cultúr na n-óg.

Críoch an Scéil

‘Fútsa atá sé anois, imeacht tríd an doras sin nó fanacht san áit ina bhfuil tú’.

Rogha atá le déanamh - (idir dhá chomhairle)

Bóthar a leasa nó a (h)aimhleasa

Cinneadh cinniúnach

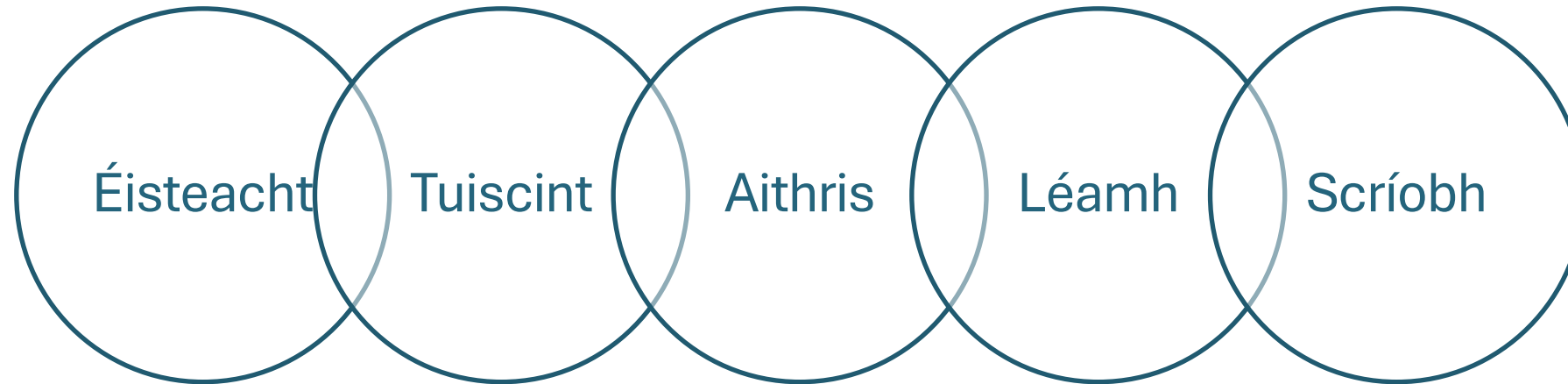

Cur Chuige Comhtháite

Oide

Cad iad na féidearthachtaí chun na scileanna cumarsáide a fhorbairt?

An bhfuil féidearthachtaí ann chun scileanna cumarsáide a threisiú sna téacsanna seo?

Aiseolas

<https://tinyurl.com/EFG-2025>

Intinní Foghlama

Bhíomar ag cur lenár dtuiscint ar:

- an litríocht mar acmhainn i bhforbairt na scileanna teanga
- shamplaí féideartha ag na feidhmeanna teanga ar féidir a fhorbairt trí ábhar dualgais litríochta do Scrúdú Gaeilge na hArdteistiméireachta in 2027 agus ina dhiaidh sin
- na deiseanna foghlama féideartha a bhaineann le ‘Dínit an Bhróin’ agus ‘Eoinín na nÉan’.

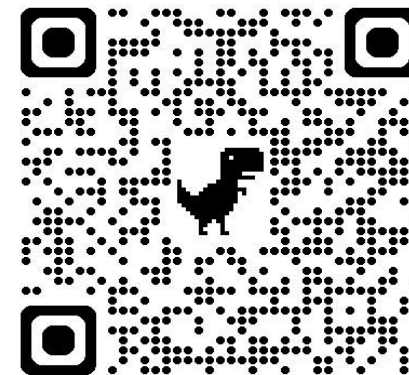

Acmhainn Ranga

'Fís agus Foghlaim'

Áis don rang

Téarmaíocht Ghramadaí

'Fís agus Foghlaim'

Tagairtí

An Roinn Oideachais. (2024). Ciorclán 0070/2024. Ábhar Dualgais do Scrúdú Gaeilge na hArdteistiméireachta i mí an Mheithimh 2027. Ar fáil ag:

www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/304919/1ce32614-6c07-4f5d-8620-fc4da51c3902.pdf#page=null

An Roinn Oideachais. (2010). Siollabais Nuashonraithe na hArdteistiméireachta (Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal). Ar fáil ag: https://curriculumonline.ie/getmedia/c794666b-8ca5-4f78-8160-809e296d19d2/Siollabais-Nuashonraithe-na-hArdteistimeireachta_1.pdf

An Roinn Oideachais agus Eolaíochta I gComhar leis an CNCM (2004) TREOIRLÍNTE NMAR THACA LE MÚINEADH AN CHÚRSA LEASAITHE LITRÍOCHTA. Ar fáil ag

https://www.curriculumonline.ie/getmedia/ec7ba6cf-44ac-4851-aa08-7d9209712f3d/SCSEC16_Gaeilge_guidelines.pdf

Dínit an Bhróin Máirtín Ó Direáin Dánta © Gael Linn Seolta : 2010-03-05

Eoinín na nÉan' Sturthóir Ruán Magan ROSG Films 2013.

'Eoinín na nÉan' Sraitheog Youtube <https://www.youtube.com/watch?v=lhtFm5kqDHo>

Ar fáil ag [https://www.tg4.ie/en/player/categories/drama-tv-](https://www.tg4.ie/en/player/categories/drama-tv-shows/play/?pid=5728900598001&title=Eoin%C3%ADn%20na%20n%C3%89an&series=Sc%C3%A9al&pcode=446514&genre=Drama)

[shows/play/?pid=5728900598001&title=Eoin%C3%ADn%20na%20n%C3%89an&series=Sc%C3%A9al&pcode=446514&genre=Drama](https://www.tg4.ie/en/player/categories/drama-tv-shows/play/?pid=5728900598001&title=Eoin%C3%ADn%20na%20n%C3%89an&series=Sc%C3%A9al&pcode=446514&genre=Drama)

'Eoinín na nÉan' Gearrscannán CNCM 2024

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Focal Buíochais

Is féidir teagmháil a dhéanamh le Foireann Ghaeilge *Oide* trí ríomhphost a chur chuig eolas@oide.ie agus 'Gaeilge Iar-bhunscoil' a chur mar líne ábhair.

Lean muid: [@Oide_PP_Gaeilge](https://twitter.com/Oide_PP_Gaeilge)

